دو رمان مشهور ادبیات عرب به زودی منتشر می‌شوند

رضا عامری، منتقد و مترجم گفت: کتاب «خاطرات تن» نوشته احلام مستغنانمی و «وراجی روی نیل» نوشته نجیب محفوظ به زودی توسط نشر افراز منتشر می‌شود.
وی در گفت‌وگو با مهر گفت: رمان «خاطرات تن» نوشته احلام مستغنانمی نویسنده الجزایری، طی یک یا چند هفته دیگر توسط نشر افراز به بازار ارائه می‌شود.
این رمان ۵۰۰ صفحه‌ای درباره داستان جنگ آزادی‌بخش الجزایر است و در لبنان در عرض ۵ سال به نوبت به چاپ سی‌ام رسید. وی افزود: این کتاب، شامل یک رمان عاشقانه، آوانگارد و خوشخوان است که قرار است یک فیلم سینمایی بر اساس داستان آن تهیه شود. شاید اولین بار است که چنین رمانی با این مضمون و این حجم، از زبان عربی به فارسی ترجمه می‌شود.

با صادق کرمیار درباره رمان «نامیرا» حرف زده‌ایم؛

به شعور نویسندگان احترام بگذاریم

نسترن سلیمانی
تهران امروز

صادق کرمیار از آن دست نویسندگانی است که در آثار خود دغدغه‌های مذهبی و تاریخی فرهنگ مردم ایران را با نگاهی تازه و متفاوت به تصویر می‌کشد. تحصیلات دانشگاهی کرمیار در رشته الهیات بوده و زمینه کاری او ادبیات داستانی و رمان است. نویسنده و سردبیر برنامه ادبی رادیو با نام «درامتداد شب» طی سال گذشته به خاطر نگارش رمان «نامیرا» شایسته تقدیر در بیست و هشتمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران شناخته شد. این رمان در قالب داستانی خیالی جوانی را به تصویر می‌کشد که در آستانه واقعه عاشورا در میان دو طرف ماجرا مانده است و به درستی نمی‌داند که حق را در کدامین سوی این میدان بجوید. کرمیار در این اثر از زاویه‌ای جدید به بخشی از تاریخ اسلام و شیعه می‌پردازد که مهم‌ترین اصل در فرهنگ و باور یک ملت محسوب می‌شود. با این وصف نامیرا را می‌توان یکی از آثار برجسته در زمینه ادبیات داستانی به شمار آورد. صادق کرمیار در گفت‌وگو با تهران‌امروز به این کتاب پرداخته است.

درون مایه اصلی کتاب «نامیرا» چیست و در چه فضایی اتفاق می‌افتد؟

این کتاب داستان تردید آدم‌هاست و حال و هوای جوانی به نام «عبدالله‌بن عمیر» را روایت می‌کند که به دنبال حقیقت است و می‌خواهد بداند در جریان جنگ امام‌حسین (ع) و یزید در واقع حق با کدام‌شان است. و در آخر تصمیم می‌گیرد برای مقابله با کفار به جنگ یزید برود.

از طرفی دیگر داستان به بیان خلق و خوی مردم کوفه، خودخواهی و طلبکار بودن آنها می‌پردازد و مهر تاییدی است بر کلامی از حضرت علی (ع) که فرمودند: «نه خدا از مردم کوفه راضی بود و نه آنها از خدا.» در آخر هم داستان به این سو می‌رود که چگونه مردم کوفه در راه خودخواهی و برای رسیدن به آرزوهای خود امام حسین (ع) را قربانی می‌کنند.این اثر برداشتی داستانی از یک واقعه تاریخی است و ویژگی بارز آن روایت بدون تحلیل شخصی نویسنده است.

«نامیرا» در واقع نگاهی از بیرون است به حقانیت و عدالت و من سعی کردم داستان حول این دو اصل بچرخد.در طول تاریخ به شیوه‌های مختلف به واقعه عاشورا و ماجرای جنگ امام حسین(ع) پرداخته شده است.

تاکنون بارها در ادبیات و عرصه‌های دیگر هنری به موضوع جنگ امام حسین (ع) پرداخته شده، به نظر شما چه رویکردی این اثر را با دیگر آثار در این زمینه متمایز می‌کند؟

اولین روایت و اثر هنری از این واقعه را حضرت زینب (س) خلق کرد و پس از آن آثار مختلفی در توصیف و توضیح این واقعه در قالب‌های مختلف هنری خلق شد.

سعی من بر این بود که در «نامیرا» رویکرد متفاوتی به این واقعه داشته باشم. تفاوت عمده این کتاب با دیگر آثار منتشر شده در این رابطه تردیدی است که در ذهن مخاطبین و خوانندگان این کتاب شکل می‌گیرد.

دغدغه‌هایی که شما را به نوشتن رمان «نامیرا» ترغیب کرد چه چیزهایی بودند و چقدر این دغدغه‌ها را به انتظارات خوانندگان اثر نزدیک می‌دانید؟

قبل از هرچیزی دغدغه اصلی من ادبیات و زبان بود و هنگام نگارش کتاب برای رسیدن به زبان دلخواهم شاهنامه می‌خواندم تا از زبان آن تاثیر بپذیرم. شاید به ظاهر ربطی به زبان کتابم نداشته باشد اما ریشه ادبیات ما در این کتاب است.دغدغه دیگرم در این کتاب یافتن پاسخ سوالات شخصی خودم بود. در واقع جست‌وجوگر اصلی در این اثر خود من بودم. به نظرم مخاطبین اصلی این کتاب هم به دنبال یافتن پرسش‌هایشان در این کتاب هستند و پرسش‌های ذهنی من دغدغه ذهنی آنها نیز هست. من در این کتاب تلاش کردم چیزی را به خواننده دیکته نکنم و خواننده را پا به پای خودم به یافتن حقیقت بکشانم.

> اولین روایت و اثر هنری از واقعه عاشورا را حضرت زینب (س) خلق کرد و پس از آن آثار مختلفی در توصیف و توضیح این واقعه در قالب‌های مختلف هنری خلق شد. سعی من بر این بود که در «نامیرا» رویکرد متفاوتی به این واقعه داشته باشم. تفاوت عمده این کتاب با دیگر آثار منتشر شده در این رابطه تردیدی است که در ذهن مخاطبین و خوانندگان این کتاب شکل می‌گیرد

با توجه به رمان «نامیرا» که در حوزه دین و تاریخ اسلام است، به شخصه چه نویسنده و آثاری را در این زمینه می‌پسندید؟

به نظر من در زمینه ادبیات دینی «سید مهدی شجاعی» در بهترین جایگاه قرار دارد، شجاعی تمام کتاب‌هایش را با اشراف کامل به موضوع نوشته است و هر آنچه را که باید به خواننده انتقال می‌دهد به طور مثال کتاب «سقای آب و ادب» که کتابی درباره حضرت ابوالفضل(ع) است، کتابی جامع و کامل است و اطلاعات بسیار دقیقی درباره حضرت ابوالفضل (ع) به مخاطب می‌دهد.یکی دیگر از آثار وی «کشتی پهلو گرفته» است که به شخصه هروقت آن را خواندم به شجاعی برای نوشتن این کتاب غبطه خوردم. شجاعی همه زندگی و وقتش را صرف ادبیات دینی کرده، وی حتی در کتب غیر دینی هم نگاهی دینی داشته و ثابت کرده هم ادبیات را خوب می‌شناسد و هم اشراف کاملی به دین و مذهب دارد.

شما سال‌هاست که در زمینه ادبیات فعالیت دارید و آثار مختلفی را وارد بازار کرده‌اید، با توجه به این فعالیت‌ها شما مشکلات عمده در این حوزه را چه مواردی می‌دانید و چه راهکاری را برای رفع این مشکلات و ارتقای ادبیات در کشور پیشنهاد می‌کنید؟

به نظر من مشکل بزرگ ادبیات امروز ایران این است که نویسندگان نسبت به اتفاقات، پرداخت کاملا شهودی دارند.اگر نتوانیم به اتفاقات و داستان‌های دینی در طول تاریخ که قبل از این آنها را پذیرفته‌ایم و با آنها آشنایی داریم، درست بپردازیم و ساختار داستانی آن را به بهترین شکل عرضه کنیم، اثر به جای جذب مخاطب و نشان دادن ارزش‌ها به اثری ضد ارزش تبدیل می‌شود و مخاطب را از ادبیات دینی دور می‌کند. همان‌طور که می‌دانید در اسلام مضامین انسانی و اتفاقات بسیاری وجود دارد که در طول تاریخ به آنها پرداخته شده اما تعداد زیادی از آنها با استقبال عمومی مواجه نشده، من دلیل آن را عدم اشراف کامل نویسنده‌ها و خالق این آثار بر موضوعات دینی و تاریخ اسلام می‌دانم. این آثار به جای کارکرد مثبت در جامعه کارکردی منفی دارند و ادبیات دینی را دچار فرسایش می‌کنند. در همین راستا اگر نویسندگان نگرش کامل و جامعی به موضوعات و اتفاقات دینی و تاریخی اسلام داشته باشند، ادبیات دینی ما با استقبال مخاطبین روبه‌رو می‌شود، اما نقص در هریک از این دو مورد باعث فرسایش و عدم موفقیت ادبیات دینی ما می‌شود.

از دیگر مشکلات ما که باعث از دست دادن مخاطبین در این حوزه می‌شود، موضوع توزیع و عرضه کتاب در بازار است. اگر کتابی به موقع در بازار عرضه نشود و معرفی آن به خوبی صورت نپذیرد مخاطبین کاهش می‌یابند و تقاضا کم می‌شود. به طور مثال آخرین اثرم با عنوان «غنیمت» که درباره حمله آمریکا به عراق و نسبت و وجوه مشترک آن با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است؛ با ممیزی ارشاد روبه‌رو شد و در زمانی نامناسب وارد بازار شد که همین امر باعث شد این اثر مظلوم واقع شود و توجه چندانی به آن نشود.

هم‌اکنون در حال چه کاری هستید و داستان این کتاب در چه فضایی اتفاق می‌افتد؟

کاری در دست چاپ دارم به نام «دشت‌های سوزان» که مجوز آن هنوز صادر نشده، امیدوارم به زودی منتشر شده و وارد بازار شود. این کتاب قرار است توسط نشر نیستان منتشر شود. موضوع اصلی این کتاب وقایع تاریخی ایران در جنگ جهانی اول است، هنگامی که آیت‌الله یزدی فتوای جهاد علیه انگلیس را صادر کردند و خوزستانی‌ها وارد جنگ شدند. این کتاب اثری است که به شخصه علاقه خاصی به آن دارم.

در آخر انتقاد شما به شرایط موجود در ادبیات فعلی کشور چیست؟

انتقاد من از شرایط موجود در ادبیات شامل حال مسئولان فرهنگی می‌شود، من می‌خواهم که به شعور نویسندگان احترام بگذاریم و مسئولان مطمئن باشند که نویسندگان کمتر از آنها دلشان به حال ادبیات نمی‌سوزد.

محمدعلی علومی:

در ادبیات امروز نویسنده حرفه‌ای نداریم

دیدو بازدید
ادبیات

محمد علی علومی که به تازگی رمان «سوگ مغان» را منتشر کرده در گفت‌وگو با تهران امروز از چاپ رمان جدیدش خبر داد. وی گفت رمان جدیدش با عنوان «خانه کوچک» رمانی «مردم‌پسند» است که به مسائل و مشکلات جوانان می‌پردازد. علومی یکی از مشکلات امروز جوانان را مسئله اعتیاد دانست و گفت: «در این رمان مسائل عاطفی و احساسی با موضوع اعتیاد گره می‌خورد و نشان می‌دهد که چگونه عواطف و احساسات به بیرون رفتن از دام اعتیاد کمک می‌کند.»

وی درباره رمان‌های مردم‌پسند در ایران صحبت کرد و عنوان کرد: «به نظر من به کار بردن واژه «عامه‌پسند» برای برخی از آثار مناسب نیست چرا که این واژه بار تحقیرآمیز دارد و توهین به مردم است، می‌توان به جای آن از واژه مردم‌پسند استفاده کرد.» وی در ادامه گفت: «در ادبیات معاصر ایران رشد و هماهنگی به درستی صورت نپذیرفته و با کمبود آثار مردم پسند مواجه هستیم و اغلب آثار برای مخاطبین خاص نوشته می‌شوند، این در حالی است که بزرگترین آثار ادبیات جهان برای مردم عادی نوشته شده‌اند.» علومی با اعلام اینکه بازار ادبیات ایران با رکودی مواجه است که دلیل آن ادبیات روشنفکری حال حاضر در کشور است و افزود: «جریان روشنفکری ادبیات ایران به علت گریز از مسائل عاطفی و روز جوانان باعث شده ادبیات مخاطبین عادی خود را از دست بدهد و چاپ افت کند و بازار کتاب با رکود مواجه شود.»

علومی به سیر ادبیات در طول تاریخ ایران اشاره کرد و گفت: «در دوره مشروطه ادبیات درگیر مسائل سیاسی شد و محور اصلی همه داستان‌ها مبارزه و ظلم‌ستیزی قرار گرفت، این جریان در دوره خودش خوب بود اما در حال حاضر نیاز جامعه تغییر کرده و نباید به این موضوعات پرداخت. آثار ارجمندی از ادبیات مردم‌پسند در تاریخ ادبیات ایران وجود دارد و باید تعادل میان آثار ادبی مردم‌پسند و ادبیات روشنفکری به وجود بیاید، اما متاسفانه نویسندگان حرفه‌ای در این زمینه وجود ندارند و خیلی کم این اتفاق می‌افتد، البته نویسندگانی بودند که توانستند به خوبی از پس این موضوع بربیایند و ادبیات مردم‌پسند و روشنفکری را باهم پیوند بزنند که یکی از آنها «احمد محمود» است اما متاسفانه امثال «احمد محمود» در ایران خیلی کم هستند و ادبیات به سمتی می‌رود که برای عموم مردم خوشایند نیست.»

علومی درباره آخرین اثری که وارد بازار کرده است گفت: «چند ماهی از انتشار «سوگ مغان» می‌گذرد و در این مدت فروش آن مطلوب نبوده البته من انتظاری هم برای فروش بالای این رمان ندارم چرا که این رمان خاصی است و با زبان استعاری تاریخ ایران را بازگو می‌کند.» وی در ادامه گفت: «خودم نمی‌دانم این کار چقدر موفق بوده چون من تجربه خاص در زمینه ادبیات استعاری نداشتم و منتظر نقد منتقدین هستم.»

محمدعلی علومی از رمان دیگرش با عنوان «پریباد» صحبت کرد که منتظر مجوز چاپ آن است و اعلام کرد: «این رمان با آثار دیگرم فرق دارد و به نوعی سبک آن رئالیسم جادویی است. در این رمان عناصر اساطیری با زبانی استعاری به تصویر کشیده شده‌اند.»

اگر سعدی نبود، حافظ هم نمی‌بود

بزرگداشت سعدی در دانشگاه آزاد اراک برگزار شد و در این مراسم رئیس دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اراک گفت: در زمینه شعر و ادبیات فارسی شاعرانی داریم که مایه افتخار کشور ایران هستند، شاعرانی مثل مولوی، حافظ و سعدی و... این شاعران جایگاهی بس رفیع در کشور ایران و همچنین در جهان دارند. دانشجویان ما باید این افتخارات را بشناسند و مانند سرمایه‌های ملی آنان را ارزشمند بدارند. در ادامه این مراسم دکتر دادبه استاد دانشگاه به سخنرانی پرداخت و گفت: با درایتی که بر حافظ دارم، اعتبار کسب کردم و اگر حافظ نبود، سعدی بود؛ ولی اگر سعدی نبود، حافظ هم نمی‌بود.

دکتر دادبه افزود: در کشور اطلاعات در مورد شاعران و نویسندگان ایران‌زمین بسیار کم است و این بی‌اطلاعی است که باعث می‌شود اطلاعات نادرست در اختیار همگان قرار گیرد. حال ما با این اطلاعات می‌خواهیم جلو تهاجم فرهنگی را بگیریم، نمی‌دانم معلم‌ها چه می‌کنند، در آن زمان‌ها ما با معلم هماورد بودیم و معلم‌ها هم با ذوق و علاقه دانش‌آموزان را تربیت می‌کردند. وی عنوان کرد: در ۶۰ - ۵۰سال اخیر این سعدی است که ورد زبان‌ها بوده و نه این‌که حافظ فراموش شده باشد.

همه شاعران ما متفکر و فیلسوف و حکیم بوده‌اند و نگران آینده و وضع موجود؛ اما شاید سعدی این مقوله را بیشتر نمایان کرده که همان مدینه فاضله سعدی است که افلاطون و ابن سینا با یک روش کلاسیک این آرمان‌شهر را توصیف کرده‌اند. سعدی بدون تردید با هدف آرمان‌شهرسازی و نشان دادن وضع شهر وارد میدان شده و بوستان و گلستان او در خدمت این مسئله بوده است. دادبه در پایان افزود: یکی از کارهایی که غزل می‌کند، در خدمت آرمان‌شهر است و توصیف زندگی عاشق و تعلیم زندگی عاشقانه و تصویری دلپذیر از آنکه در غزل‌های سعدی از وصال تا هجران و غم تا شادی را دربر می‌گیرد و سعدی در آرمان‌شهر این‌ها را تدارک می‌بیند و اگر آرمان‌شهر این‌طور باشد، به راستی که زندگی گلستان است.

یادداشت

زبان‌شناسی

درمانگری با کلمه و ادبیات

حسن فرهنگی
تهران امروز

طراح مکتب «کلمات روان درمانگر» بر این باور است که زندگی انسان با شکل گیری انواع کلمات در ذهن اوست. هر کلمه خاستگاه خود را دارد که می‌تواند در روان انسان‌ها تاثیر بگذارد.

در نظر ایشان همه چیز در هستی از کلمه شکل می‌گیرد و وضعیت و حال و روان انسان ارتباط مستقیم با کلماتی دارد که در ذهن او مرور می‌شود. این کلمات می‌تواند بر ساخته ذهن خود فرد باشد یا از بیرون بدان وارد شده باشد. در هر حال، انسان رفتارهای خود را با سبب‌سازی به نام کلمه نشان می‌دهد. پس پیش از اینکه بخواهیم در رفتار او دقت کنیم نخست باید کلمات فردی یا قومی او را یافته و با ردیابی آنها به روان وی برسیم. ادعای روش «کلمه درمانی» این است که نه تنها می‌تواند به بهبود بیماری‌های روانی افراد کمک بکند بلکه بیماری‌های روانی قومی را نیز می‌تواند بهبود ببخشد. این روش درمانی به انسان به عنوان بیمار نگاه نمی‌کند، بلکه او را موجودی صاحب زبان می‌داند که کلماتی در ذهنش قرار گرفته که جابه‌جایی این کلمات روان او را دستخوش مصائبی می‌کند. در حقیقت از منظر این نگرش همه انسان‌ها در زندگی بحران‌هایی دارند که با شناخت کلمه قادر خواهند شد مشکلات و بحرانهای خود را از بین برده وسلامت خود را به دست آورند. بشر از دیرباز قدر کلمه را دانسته و جایگاه آن را ارج نهاده است و نگرش «کلمه درمانی» هر چند که با تجمیع مباحثی عرفانی، روانشناختی، فلسفی و ادبی سعی دارد به عنوان مقوله میان رشته‌ای مطرح شود اما استحکام خود را از نظریه پردازان و مکاتب پیشین گرفته است.

حسن فرهنگی برای ایجاد مبنای نظری برای کلمه درمانی به تاثیر کلمه در مکاتب و ادیان نیز اشاره می‌کند و بر این باور است که هیچ اندیشمندی بدون باور به کلمه نمی‌تواند اندیشه خود را ترویج دهد.

از نظر ایشان تمامی مکاتب ونحله‌های فکری بدون اینکه اصل را براصالت کلمه بگذارند با محور قراردادن کلمه در نوشتار وگفتاراین مسئله را به اثبات رسانده‌اند.(در حقیقت هیچ تفکری و هیچ مکتب و دینی وجود ندارد که در آن باورها واعتقادات و روش‌های آن مکتب یا دین توسط کلمه القا نشده باشد.) فراتر از این بسیاری از مکاتب نظر خود را در مورد کلمه بیان کرده‌اند. به فرض دین اسلام معجزه خود را کلمه (قرآن) می‌خواند و با تکیه بر این معجزه می‌خواهد انسان را به سعادت برساند. در قرآن آیات متعددی وجود دارد که پیامبر (ص) را به گفتن وامی‌دارد. «نون والقلم و مایسطرون» انسان را به کلمه و قلم سوگند می‌دهد. با کلمات که مفاهیم رمزی دارند بر وزانت کتاب می‌افزاید. الف- لام – میم. کلماتی از این دست به کرات در ابتدای بعضی از سوره‌ها مطرح می‌شود و بدون اینکه مستقیم به اهمیت کلمه بپردازد جایگاه آنرا نشان می‌دهد.

در انجیل نیز کلمه همین جایگاه را دارد. این عبارت به تنهایی اهمیت کلمه را نشان می‌دهد. «نخست کلمه بود – کلمه نزد خدا بود – کلمه خود خدا بود!»

با پذیرش نظریه‌های مکتب «کلمات روان درمانگر» با زیرشاخه‌های متعدد آن آشنا می‌شویم و می‌توانیم روان رنجور انسان را بدون اینکه نیازی به مطب روانپزشکان داشته باشند در اتاق مطالعه‌شان درمان کنیم. این نوع درمانگری نیازی به روان درمانگر نیز نخواهد داشت چرا که کلمه به خودافزایی و بازتولید مفاهیم اقدام می‌کند که طراح این نگرش در کتاب‌های دوازده گانه بدان‌ها پرداخته است.

خبر

مکث

ضبط خاطرات چهره‌های تاثیرگذار دهه ۱۳۶۰

مرتضی میردار، مسئول بخش تاریخ شفاهی مرکز اسناد انقلاب اسلامی گفت: اطلاعات مردم نسبت به جریان‌شناسی در تاریخ انقلاب محدود است. بنابراین هر ساله در این مرکز منابع مرتبط با جریان‌های سیاسی با تکیه بر خاطرات افراد گردآوری می‌شوند.

به گزارش ایبنا، میردار با اشاره به اهمیت ضبط خاطرات کسانی که اطلاعات دست اول از حوادث قبل از انقلاب دارند، تصریح کرد: در مرکز اسناد انقلاب اسلامی بر اساس فعالیت‌های پژوهشی، برای هر یک از دوره‌های تاریخی اسناد تازه‌ای به دست می‌آیند و با این اسناد افراد جدیدی شناسایی می‌شوند. مسئول بخش تاریخ شفاهی مرکز اسناد انقلاب اسلامی با تاکید بر ضبط خاطرات افراد تاثیرگذار در دهه ۱۳۶۰ اضافه کرد: حدود ۱۸ هزار ساعت مصاحبه ضبط شده در آرشیو خاطرات این مرکز موجودند که تدوین و انتشار آن‌ها، پس از اطمینان از عدم انتشار پیشین آن‌ها توسط نهادهای دیگر و بر اساس مناسبت‌های تقویمی و موضوعی صورت می‌گیرند. مرتضی میردار ادامه داد: روایت‌هایی از چهره‌های لشکری و کشوری درباره جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، از جمله موضوع‌های در دست تدوین و آماده‌سازی‌اند. وی در پایان با تاکید بر ضرورت تبدیل خاطره‌گویی به فرهنگ در بین مردم اظهار داشت: هر کسی شعاعی دارد که ممکن است در آن فضا حادثه‌ای رخ داده باشد، بنابراین همه مردم باید به ثبت خاطراتشان اهتمام ورزند.

کار حرف «الف» لغتنامه فارسی در تابستان تمام می‌شود

عضو هیات مولفان موسسه لغتنامه دهخدا از انتشار بیست و نهمین و آخرین جزوه از حرف «الف» لغتنامه فارسی در تابستان امسال خبر داد. ایرج مهرکی درباره روند تدوین این لغتنامه گفت: آخرین جزوه مربوط به حرف «الف» لغتنامه فارسی یعنی جزوه بیست و نهم تا آخر تابستان منتشر می‌شود و با انتشار این جزوه، کار مربوط به حرف‌های «ا» و «الف» تمام می‌شود. وی افزود: یک جزوه از حرف «ب» هم تاکنون چاپ شده و به زودی احتمالاً تا آخر بهار جزوه‌های دوم و سوم آن هم به زیر چاپ می‌رود. به گفته این عضو هیات مولفان موسسه لغتنامه دهخدا حرف «ب» لغتنامه فارسی در سه مجلد ۱۰۰۰ صفحه‌ای تدوین خواهد شد.مهرکی درباره تدوین دیگر حروف این لغتنامه هم گفت: ترجیح ما این است که کار جزوه‌های مربوط به هر کدام از حروف تمام شود آنوقت تدوین فیش‌های دیگر حروف را آغاز کنیم.به گفته مسئولان موسسه لغتنامه دهخدا، این لغتنامه فارسی بزرگ‌ترین و کامل‌ترین لغتنامه‌ای است که تاکنون به زبان فارسی تالیف شده است.